

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΧΑΘΕ
ΚΤΡΙΑΚΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΔΔΑΚΑ ΔΡ. ΒΟ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ Φρ. Χρ. ΕΦ

Τυποί Φύλλων
10 λεπτά 10

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΓΡΟΝ
—ΥΠΕΡ ΤΟΝ ΕΦΓΑΖΩΝ.

ΕΤΟΣ Α'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 30 Νοεμβρίου 1903 | ΓΡΑΦΕΙΑ : 'Οδός Οίκονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 22

Ο ΚΥΚΛΩΠΑΣ ΤΟΥ ΕΒΡΙΠΙΔΗ

Έπειδης τελεφταία συζητάτε, βλέπω, ποιά ή κατάλληλη μεταφραστική γλώσσα τῶν άρχαιων δραμάτων, ἀποφάσισα κι' ἐγώ νὰ πῶ τὴ γνώμη μου, διότις ευνεύθυνος, μ' ἔνα παραδειγμα, καὶ καταπλαστικά τὰ μεταφράσω τοῦ «Κύκλωπα». Τὸ δράμα εἶναι φιλοσοφικό, καὶ μυθ. φαίνεται, τέτια σατυρικὰ δράματα νοστιμίζουν ἀρκετὰ ὅταν ἀλλάζουν τὰ δύναμα τῶν προσώπων, κ' ἔτσι λοιπόν, ἀφοῦ μάλιστα συνειθίζω τέτιες ἀλλαγές, τὰ δύναμα τ' ἄλλαξα. Ετοί δὲ οὐδέποτε γίνεται Μιστριώτης σύνθετα μὲ τὶς ιδέες τοῦ μακαρίτη Βασιλειάδην (δές τὴν Γαλατειά του), κι' δὲ Σιληνός, γέρος ξαναμωραμένος κι' ἀφίλιωτος ὀχτηδες τῆς ἀλήθεας, γίνεται Κασίδακις. Οἱ Σάτυροι γίνουνται Δασκαλάκια. Σήμερα μὲ τὸ «Νουμᾶ» δίνω ἔνα ἀπόσπαδμα, τὸ χορικὸ τραγούδι ἀπὸ τὰ μετάθηραζάν μου.

ΔΑΣΚΑΛΑΚΙΑ

ΓΥΡΙΣΜΑ

Ηοῦ μοῦ τρέχετε, ἀφέντρες μου,
ποῦ μοῦ πᾶτε, κοκκόνες,
κάτου ἐκεῖ στοὺς γκρεμούς ;
Ἐδὼ χει στρούγγα ἀπάνευτη,
ἐδὼ χλωρὸς χορτάρι,
ἐδὼ νερόνικα κρούσταλλο
π' ἀπ' δρθονθάχια στάζουν.
Ἀκοῦτε μὲ τὶ χάρη
τ' ἀρνάκια σας βελάζουν ;

Ἔστ ! ἐκεῖ μὴν πᾶς
ἴστ ! στὴ δροσερὴν πλαγιά.
Πέτρα, δρέ, θὰ φᾶς.
Πρόγγα, δρὲ μπροστάρην
τοῦ Μιστριώτη—Πάρη,
πρόγγα, νάχεις γιά.

ΕΑΝΑΓΥΡΙΣΜΑ

Λῦστε, ἀνοῖξτε τὶς ὁδγες σας·
τὰ προσμένα μαστίρια
λαχταράει πᾶσα ἀρνί.
Μικρούλιαν τὰ δύστυχα,
μικρούλια ποὺ πεινᾶνε.
Ἄχαιδεφτα ἀπ' τὴν χαραβγή,
ἀταΐστα ως τὸ βράδυ,
τὶς μάννες καρτεράνε
ἀπ' τὸ παχὺ λειβάδι.

Ἔστ ! ἐκεῖ μὴν πᾶς
ἴστ ! στὴ δροσερὴν πλαγιά.
Πέτρα, δρέ, θὰ φᾶς.
Πρόγγα, δρὲ μπροστάρην
τοῦ Μιστριώτη—Πάρη,
πρόγγα, νάχεις γιά.

ΣΤΕΡΝΟΤΡΑΓΟΥΔΟ

Ἄχ πάει τὸ χαροκόπι !
Αυτοπλέξουδης Βάκχας δὲ χορέβει
[σειρά].
Πᾶν τούμπανα καὶ κρότοι
σ' ἀσημένια τριγύρω νερά.
Σταλιές κρασιοῦ ξανθούλες,
Ἄφροδίτης κυνῆι σ' ἀνθισμένη πλαγιά,
ἔχετε γιά ! Νυφούλες
λεφκαστράγαλες, ᔁχετε γιά !
Ὦ Βάκχο, δὲ βλάψην ἀγαπημένη,
τὰ χρυσόκλωνα μαλλιά
ποὺ τ' ἀνεμίζεις ποῦ, καπνένε,
δίχως γέλια καὶ φίλια ;
Τὸν πιστό σου ἔλα σῶσε στρατιώτη,
ποὺ μὲ τράγου προβιά
σκλάδος εἶναι σκαπάνα Μιστριώτη,
καὶ τὴν μύτην βουλώνει,
μὴν τὸν πνίξει ἢ φριχτὴ μυρούδια
π' ὅλα γύρω φλοιμώνει.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ „ΝΟΥΜΑ“

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ “ΟΡΕΣΤΕΙΑΣ”

Παρίσια, 28 τοῦ Σποριᾶ, 1903

‘Αγαπητέ μου Νουμᾶ,

Μόλις ἔλαβα, μόλις πρόφραξα σήμερα τὸ πρῶτην
διαβάσσω ἐκεῖνα ποὺ γράφεις γιὰ τὴν παράσταση τῆς
‘Ορέστειας, γιὰ τὸ κακὸ ποῦ ἔγινε καὶ στὴν παράσταση
καὶ καιόπι. Τί νὰ οοῦ πῶ, ποῦ ἡ χαρά μου
δὲ λέγεται ; Είναι ἀπὸ τὶς μεγαλήτερες νίκες ποῦ
κέρδισε ἡ δημοτικὴ μας.

Μάλιστα νίκη ! ‘Απορεῖς ; Στάσον λιγάκι, καὶ
θὰ συφωνήσουμε.

‘Η Ορέστεια ποῦ παραπήδηκε εἶναι μεταφρα-

σμένη ἀπὸ τὸν κ. Σωτηριάδη. Τὴ μετάφραση δὲν τὴ ἔξω· ἔξω μονάχα τὸν κ. Σωτηριάδη καὶ μόνο ἀπ' ὅσα ἔξω γιὰ τὸν καινούργιο μας τὸν ποιητή, μπορῶ νὰ κρίω.

Μὰ τί λέω; Καὶ σὺ τὸν ἔρεις. Δὲν θυμᾶσαι; Μιὰ φορὰ καὶ ἔταν καιρὸν κάναμε λόγο γιὰ τὸν κ. Σωτηριάδη στὰ Ρόδα καὶ Μῆλα (τ. Α'. σελ. 28 καὶ ἀκόλουθες). Ο κ. Σωτηριάδης βγῆκε τότες νὰ μᾶς χτυπήῃ γιὰ τὸ Θανατικὰ καταδικασμένο σύστημά μας («καταδίκην θανατικὴν τοῦ συστήματος»), ποῦ δὲ γράφαμε δηλαδὴ τὴ μισὴ γλώσσα· τὸ ἴδιον μας τὸ δικό μας, τὸ Χυδαιοφραγκορωμανικό, τοῦ ἐφερε, λέει, ἀπόδι· δΨυχαρισμὸς εἴτανε «μειονέκτημα τοῦ ἀλλογενοῦς (!) σχεδὸν συγγραφέως». Επρέπε νάρθη, ἐπρέπε νὰ φανῇ κανένας «Παῦλος» νὰ μᾶς κεραυνοβολήσῃ, νὰ συμμαζωχτοῦμε.

Ηρόδε. Φάνηκε δ κ. Σωτηριάδης στὴ σκηνὴ—καὶ κεραυνοβόλησαν τὰ γέλοια. Γιατί; Γιατί ἀφτὸ τάχα; Γιατί δ κ., Σωτηριάδης, ἀπ' ὅσα κατάλαβα, μᾶς τάκαμε διὰ θάλασσα, δημοτικὴ καὶ καθαρέβονσα.

Λοιπὸν δ κόσμος, φίλε μου, δὲ γέλασε, δὲ δυσαρεστήθηκε ποῦ εἴταρε δημοτικὴ τοῦ κ. Σωτηριάδη ἡ γλώσσα· δυσαρεστήθηκε, θύμωσε μάλιστα ποῦ δὲν εἴταρε ἀρκετὰ δημοτική.

Ναίσκε! Μὰ πῶς γίνεται, μὲ φωτᾶς, ἀφοῦ ἀφοῖ ποῦ θυμώσαγε, εἴταρε δασκάλοι; Ἀφτοὶ μήτε μισὴ δημοτικὴ δὲ χωρέβουντε!

Θαρρεῖς; Ἐγὼ δὲν πιστέω. Παρατηρήθηκε συχνὰ στὴν ἵστορία, λ. χ., στὸ 21 μας, πῶς χωρὶς νὰ τὸ ἔρουνε, χωρὶς κιόλας νὰ τὸ θέλουνε, κάποτε καὶ οἱ πιὸ ἀντίθετοι, καὶ οἱ πιὸ ἱσυχοι, καὶ οἱ πιὸ φρόνιμοι παρασέργουνται ἀπὸ τὸ ψέμα, ὅπαν καμὶ Ίδεα μεγάλη ἔχειται, ἔξαρια καὶ ἔχειται ἀλλάκαιο σ' ἔταν τόπο. Τέτοια Ίδεα μᾶς σπρώχει δλοντος, μᾶς συναρπάζει, νὰ πάμε καὶ νὰ πάμε δμητρός. Κ' ἡ δική μας εἶναι μεγάλη, ἀφοῦ γράφει ποίηση καὶ λεφτεριά.

Ἐτοι, τοῦ κάκου! Ἐχει δὲν ἔχει, τὴ συνηθίσαντε ποῦ τὴ συνηθίσαντε ὁς καὶ οἱ δασκάλοι, ποῦ δὲν τὸ ὑπογάζουνται, τὴ γερή μας, τὴ λέφτερη, τὴν ἀσκλάβωτη ἀπὸ δασκαλισμούς, τὴν ποιητικὴ μας τὴ γλώσσα τὴ δημοτικὴ. Σὰν ἀκούσουντε μισὴ γλώσσα, καὶ Ἰδει τοὺς παραξενέβουνται· τοὺς φαίνεται σὰν παρφδία. Πολὺ σωστὰ ἔβαλες τὴ λέξη στάρασιο σου καὶ γενναῖο ἄρδο ποῦ δημοσιέψει δ Νομοῦ. (Φυλ. 68: «Ο βράχος καὶ δ βοῦρκος»).

Μὰ τί σημαίνει; Πρέπει τάχα, γιατὶ ἔνα πρᾶμα δὲ μᾶς ἀρέσει, νὰ σηκώσουμε πόλεμο; Ποιὸς τὸ λέ-

ει; «Οχι βέβαια ἐμεῖς ποῦ φωνάζουμε λεφτερά. Λεφτερα δ καθένας, σ' ἔταν ἔθνος πολιτισμένο, πρέπει νᾶχη τὸ δικαίωμα, πρέπει μάλιστα καὶ δ ἰδιος νὰ ἔρῃ πῶς εἶναι χρέος του, νὰ λέη τὴ γράμμη του. Η καλήτερη γνώμη θὰ τικήσῃ μοναχὴ της, ἀμα βροῦντε ἀνεμπόδιστα διέτε στὸ δημόσιο. «Ετοι γίνεται πατον. «Ετοι γινόταρε καὶ στὴν ἀρχαία τὴν Ἑλλάδα, ὅπως κάποιον τὸ λέει καὶ δ Θουκυδίδης. Μὰ γιὰ τὸ Θουκυδίδη— καὶ γιὰ κάπι ἄλλα — ἵσως μιλήσουμε γλήγορα σὲ ἀρχόδιο μεγαλήτερο γιὰ μερικὰ ζητήματα σπουδαῖα. «Έχω καλή, ἔχω ἀκλονιστη ἐλπίδα. Δὲν μπορεῖ ἀφοῦ θέλουμε νὰ μοιάζουμε τοὺς ἀρχαίους, ἀπαράτητο πρῶτα πρῶτα νὰ μάθουμε νὰ συζητοῦμε. Η ἀτομική, ἀνεξάρτητη γνώμη εἶναι ἄμιο πρᾶμα καὶ σεβαστό. Νὰ πείθουμε, γιατὶ νὰ γινούμε, δχι. Αφτὸ τὸ πῆ λεφτεριά, καὶ εἴμαι βέβαιος, γιατὶ καὶ μεῖς στὴ λεφτεριά χρωστοῦμε τὴν ἐπαρξὴ μας, πῶς καὶ ἀπὸ τῶρα στὰ τὸ καταλάβουντε στὴν καλή μας τὴν Ἑλλάδα.

Ο φίλος σου

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΤΟ ΙΞΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΩΣΤΟ!

Οι Ρωμαῖοι ἐμεῖς συχνὰ ἔτηντερα νὰ πῶ ἀκατάπαυτα κατηγοροῦμε διὰ μας τὰ πράματα καὶ ὅλα τὰ βιοτούμε στραβά. Καθένας μας τὸ ἔστει αὐτὸ καὶ εἶνε πολλὰ ποῦ τὸ λένε καὶ τὸ ξαναλένε θελοντας νὰ δειξουν πῶς δὲν ἔχει σημαδία ή γρίνια αὐτοῦ, γιατὶ εἶναι φυσικό μας νὰ γρινιάζουμε, πῶς τὸ καράβι μας πέρι πρίμα καὶ μᾶς πρέπει ἴσως καὶ πανγυνικός.

Δὲν ἔρχουμε ἔδω νὰ πῶ πῶς δὲν ἔχουν δίκιο δοι πάνε μὲ τέτοια ίδεα, γιατὶ τὸ πρᾶμ' αὐτὸ εἶνε φανερὸ σ' ἔκεινον ποῦ θέλει νὰ δῆ: καὶ ἀν κάνει μισὸ βῆμα μπρός ὑ τόπος μας, τὸ κάνει μὲ τὰ δεκανίκια, ἐνῶ μπορεῖσε νὰ κάνῃ δέκα δίκιως τὰ δεκανίκια. Θέλω νὰ δοῦμε δημοτικό μας κάτι ἄλλο, τὸ ἔξης: «Ἐνῶ ἔρχουμε τὶς πομπές μας καὶ νιώθουμε τὸ κακό μας χάλι, τὶ εἶνε καλλίτερο, νὰ σκεπαζούμαστε καὶ νὰ κρυβούμαστε μὴν τύχη καὶ μᾶς πάρουν μυρωδιά, ἢ νὰ γάζουμε τάπλιτά μας στὴ μέση νὰ τὰ δείχνουμε ἔλευθερα;

Γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ κανεὶς τὸ πρῶτο, ἴσως ἔχει καὶ ὅλλα νὰ πῆ, μὰ τὸ κυριώτερο εἶνε, θαρρῶ, νὰ μᾶς φοβερίσῃ μὲ τὴν κρίση τὸν ξένων, ἔκεινον ποῦ πρέπει νὰ τοὺς λογαριάζουμε: Τὶ θὰ ποῦν αὐτοὶ καὶ τὶ θὰ κάνουν ἀκούοντας ἔνα τέτοιο κουρέλιασμα τοῦ ἑαυτοῦ μας: Τὸ ἔνα μας στραβό, τὸ ἄλλο ἔχειγδά-

λωτο, τὸ τρίτο γιὰ τὸ διάσολο. «Ολα μας σάπια καὶ κανένα σωστὸ καὶ γερό. Παντοῦ δπον κι' ἀν γρίθης νὰ δῆς ἀπελπισία. «Ετοι τὰ βρίσκουμ' οἱ ἴδιοι ἐμεῖς καὶ οἱ ίδιοι λέμε πῶς δὲν ἔχουμε σύτε θάχουμε καθὼς πάμε καλημά προκοπή λοιπὸν οἱ ξένοι μὲ δικιο τους δὲ θὰ ἐσκέφτουνταν πῶς δὲν ψάρχει καρμπιὰ ἐλπίδα ἀπὸ μᾶς καὶ μὲ δικιο τους δὲ θὰ μᾶς ἔλεγαν νάδειάσουμε τὴ γωνιά, ἀφοῦ δὲν είμαστ' ἀξιοὶ νὰ ζήσουμε;

Δὲν μπορεῖτε νὰ κυβερνηθῆτε; «Ἐλάτε νὰ δᾶς κυβερνήσουμε, θὰ μᾶς ποῦν ἐπὶ τέλους. Δὲν ἔχετε σκολειαὶ καὶ γλῶσσα; Νὰ δᾶς κάνονυμ' ἐμεῖς. Δὲν ἔχετε νὰ καλλιεργήσετε καὶ νὰ σκεπαλευθῆτε τὸν τόπο σας; Σταθῆτε καὶ χασκετε, γιὰ νὰ μάθετε. Εμπόριο δὲν ἔχετε καθὼς πρέπει; Φέρτε ὅω, νὰ δῆτε πῶς δουλεύει ὁ κόσμος. Δικαιοσύνη δὲν ἔχετε; Γιὰ σκύφτε τὸν ἐλληνικό δας τυάκηλο, νὰ δοῦμε τὶ χαμπάρια νὰ δοῦμε ἄν θὰ εξακολουθῇ τὴ δουλειά του τὸ φωμέικο φιλότιμο καὶ ἡ ρωμαϊκὴ ψευτιά, κι' ἀν θὰ βγαίνῃ κανένας βουλευτής — ή καλλιο βουλιαχτής, διτιώς τους λέτε — νὰ κλίνῃ τὸ ρῆμα κλιεύτω, κλιεύτεις, κλιεύτεις.

Αύτα ἔχουμε τὸ φόδο νάκούσουμ' ἐπὶ τέλους κ' ἔνας τέτοιος δωφιγονισμός νὰ μᾶς ἐπιβληθῇ. «Η θὰ μᾶς ποῦν νὰ κάνονυμε τόπο σ' ὅλλο καινούργιο ἔθνος μὲ νεῦρα, μὲ ζωή, μὲ προκοπή. Καὶ γι' αὐτὸ μπορεῖ κανεὶς νὰ συμπεράνη πῶς εἶνε καλλίτερο καὶ συμφερώτερο νὰ μὴ φαινόμαστε στὸν κόσμον δπως είμαστε, πεῖς πρέπει νὰ βγαίνουμε μὲ φκιασίδι· μὰ θῆνε μγαγείσθω τὸ δημόσιο συμπέραδμα; «Ισως ἔτσι θὰ μπορέσουμε νὰ ζεγελάσουμε γιὰ κάμπιοσον καὶ γιὰ τὸν κόσμο. Μὰ τι θὰ βγῆ στὸ τέλος ἀπ' αὐτό; «Η ἀσκημάδα μας κάποιον ἀπ' τὸ φιασίδι θὰ καταντήσῃ νὰ γίνηται τριχηρότερον τὸν ἀλλοτριού μας ἀν πέσον κι' αὐτὸ μὰ μέρα καὶ φανούμε μὲ τάληντην μας μούτρα. Δὲν θάχουμε πῶς νὰ κρυφτοῦμε καὶ θὰ πάθουμε πολὺ κειρότερο απ' δι, τὶ επαθε δημοσιευμένος γάιδαρος τοῦ μύθου. Καὶ ἡ Ζωτιλεία, τότε πάλι, ἀρθήσεται ἀφ' ὑπῶν καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιούνται τοὺς καρπούς αὐτῆς. Ήσιό τὸ κέρδος λοιπόν;

Δὲν εἶναι καλλίτερο νὰ λέμε δρθὰ καὶ φιέτα τὸ σωτό, ἀφοῦ μὲ τὰ ψέμματα δουλειά δὲ γίνεται; Λέγοντας τὰ ψέμματα θὰ καταντήσουμε νὰ τὰ πιστεύουμε κ' οἱ ίδιοι, δημος καὶ γίνεται τώρα, κ' ἔτοι ποτές δὲ θὰ διορθωθοῦμε σὲ τίποτα, εύτε θάποχτησουμε τίποτα σωστό, κ' ἐπὶ τέλους, δημος είπαμε, θὰ μᾶς πάρη ἡ δργὴ δίχως ἀμφιβολία. «Ἐνῶ σὰ φωνάζουμε μεταξύ μας πῶς εἶνε στραβό καὶ τάλλο σάπιος καὶ τὸ τρίτο δὲ στέκει καλά στὰ πόδια του καὶ τὸ φανέρωμ' αὐτὸ μῆς ἀνοίγει τὰ μάτια καὶ τὸ κακὸ μᾶς ἀγγίζει τὴν καρδιά, μποροῦμε νάχουμ' έλπιδα πῶς κάτι θὰ γίνη νὰ σιάζῃ τὸ ἔνα, νὰ καινουργέψῃ ἢ νὰ ζαναστυλωθῇ τὸ ἄλλο, πῶς θὰ βάλουμε μυαλὸ μὰ μέρα.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ 4

ΣΠΥΡΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΗ

Ο ΠΕΡΙΑΛΓΗΣ ΚΛΕΩΝ

* * * * *

Ἐγινε καὶ ἔγω κριτίς Βουτσινάκου διαγωνισμού. Διασφώνω λάθη γραμματικὰ καὶ συνταχτικά. «Ομως μόνο σὲ τούτο μοιάζω μὲ τὸν Βουτσινάκο τὸν κριτάδες, γιατὶ εγὼ δὲ θὰ στεφανώσω τὸν Ἀλγέων τὸν ποιητή. «Ἐπειτα, εἶναι κι ὁ σκοπός ποὺ μὲ χωρίζει ἀπ' αὐτούς. «Ωστε στ' ἀληθινὰ σὲ τίποτα δὲ μοιάζουμε. «Ωστε χωρὶς φόδο νὰ γίνων «Ἀφεντούλης μπορώ νὰ παρατηρήσω στὸ στίχο:

καὶ τὸ ἔσπερας τοὺς ἀφρόντιδας ὄμιλους
(Ἐφιάλτης)

πῶς γιὰ ἔνα παρθενοεπὴ ποιητὴ ποὺ τρέχει πρὸς τὸν Πλάτινα τὴ γλώσσα δὲν εἶναι σωστὸ αὐτὸ τὸ ἔσπερ-

ρας» ποὺ μόνο στὴ «Γραφή» βρίσκεται, καὶ πῶς ἔπρεπε νὰ τὸ πεῖ τὴ γένεται.

'Αλλὰ τὶ τοὺς ἔχουν τὸ έσπερας τοὺς ἀφρόντιδας ὄμιλους; Μὰς τὸ λέει στὸν ἀμέσως παραχάτω στίχο'

συνήθοιζον εἰς ἀπερίττους πανδαισίας.

«Απέριττος πανδαισία! . . . δηλ. «Περικαλλής Μιστριώτης». «Ἄς εἶναι καλά δ πάτερ-Ἀλκουνίος καὶ ἡ ψηλὴ γλώσσα. Γιατὶ ἂν ἔνοιασθε ὁ φιλόσοφος ποιητὴς τὴ γλώσσα ποὺ γράψει δύσκολα θὰ ταίριαζε τὸ «πανδαισία» μὲ τὸ «ἀπέριττο». «Ἄλλα κι αὐτὸ τὸ δύσκολα ποὺ εἴπα δύσκολα ταίριαζε γιὰ τὸν κ. Ραγκαβή. Γιατὶ μπροστά στὸ «ριγή ΤΙΣ» στὸ «ποὺ ἔσ